

Heffen in het Parochieblad 2009

Dit is de chronologische weergave van de korte stukjes die over Heffen verschenen zijn in het Parochieblad. Ze zijn bijna allemaal gebaseerd op historische documenten, maar hebben zeker niet de pretentie om de absolute historische waarheid weer te geven.

(Huib Crauwels)

VERKOOP

Op 11 juli 1870 wordt de verkoop besproken van een perceel land en een canadabos aan Engelbert Nagels en zijn broer. De “wezenlijke” waarde van de gronden wordt geschat op 4700 frank en de verkoop wordt goedgekeurd voor zover de waarde één derde hoger is. De verkoop kan dus gesloten worden mits betaling van 6533 frank en 34 centiemen verhoogd met de kosten van de verkoping. De opbrengst van de verkoop in drie gelijke delen verdeeld tussen het Bureel van Liefdadigheid, de Pastorij en de Kerk van Heffen.

VERMEERSCHORGEL

Het orgel achteraan in onze parochiekerk is een “Vermeersch-orgel” dat gebouwd werd in de periode 1857-1865. Volgens een studie die enkele jaren geleden werd uitgevoerd zou het “één van de weinige compleet bewaarde” orgels zijn van deze orgelbouwer uit Duffel.

Restauratie is een dure aangelegenheid en moet door de verschillende overheden goedgekeurd voor subsidiëring. Het kan tien jaar duren voor de restauratie kan beginnen.

Beringen

In 2004 stelt Johan Sauwens een parlementaire vraag over de restauratie van het Vermeerschorgel in Beringen. Het antwoord is “Het dossier van de restauratie van het orgel van de Sint-Pietersbandenkerk in Beringen is bij mijn administratie in voorontwerp bekend sedert eind 1998. Sindsdien hebben de bevoegde ambtenaren in het kader van de voorbereiding van het dossier vier uitvoerig gemotiveerde en gedetailleerde technische verslagen opgemaakt, waarvan het laatste dateert van 4 februari 2004.”

Er verschijnt een officiële aanbesteding voor de restauratie van het orgel in de bijlagen van het Staatsblad in september 2007. Voor de uitvoering van de restauratie wordt een termijn voorzien van 550 werkdagen.

Minister Dirk Van Mechelen voorziet in juni van dat jaar een subsidie voor deze werken van 228.623,68 euro.

Op de website van Wim Winters die ook de restauratie van het Vermeerschorgel in Steenokkerzeel begeleidde, staat nu dat het orgel in Beringen gebouwd werd in 1856 met 24 registers verdeeld over twee klavieren en aangehangen pedaal. De werken zijn ondertussen aanbesteed.

Sint-Pietersbanden

Sint-Pieters-banden is het feest van de bevrijding van Petrus. Het wordt gevierd op 1 augustus.

De bevrijding van de apostel Petrus wordt beschreven in hoofdstuk 12 van de Handelingen der apostelen. Petrus was door Herodes gevangen genomen en sliep tussen twee soldaten aan wie hij met twee kettingen (de 'banden') was vastgeketend. Er verscheen een engel die hem wakker maakte en hem zei om hem te volgen. De ketenen werden verbroken, twee wachtposten werden gepasseerd, en de ijzeren poort van de gevangenis ging vanzelf open.

Toen ze op veilige afstand waren, verdween de engel en merkte Petrus dat het bezoek van de engel geen droom was, maar zich werkelijk had afgespeeld.

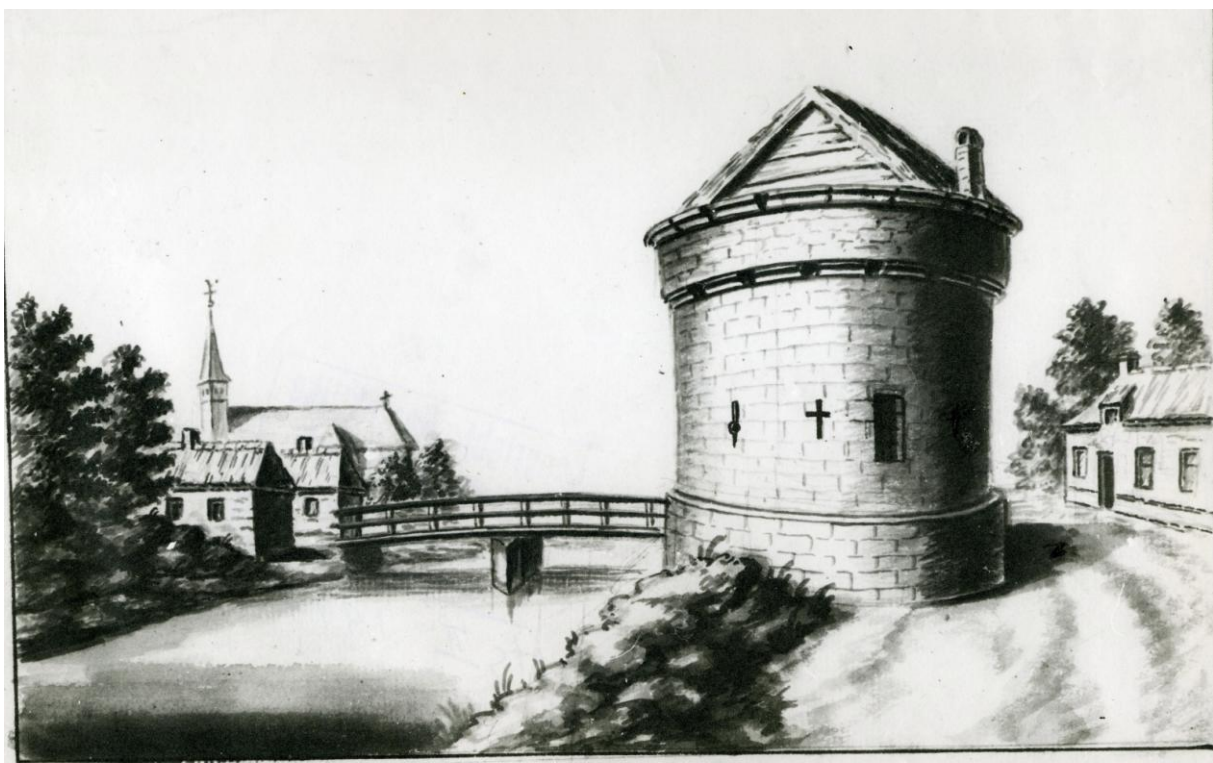
SCHEPENBRIEF

De oudste schepenbrief (officieel document) in het kerkarchief is van 19 juni 1385 en gaat over de verkoop van een erfelijke cijns (pacht, belasting) aan Jan Van der Biest voor land op de kouter en een beemd aan de Zenne.

In de schepenbrieven komen een aantal straat- en wijknamen voor die de ouderen misschien nog wel zullen herkennen zoals de Ameydijk, Broekvaken, Damerveld, Hoochackere, de Brusselstraat onder Heffen, het Ruelestuk, de Gheelstraat onder Nuffle, het Dievenblok, het Curenblokken, het Meulenveld, de Zomerbeemden, de Langhen Bruel, het Schaarbos aan het Heffenderveld.

GROND VOOR EEN HUIS

De verplichting op een stuk grond dat men koopt of krijgt binnen een bepaalde tijd een huis te bouwen bestaat al zeer lang. In een schepenbrief van Mechelen in 1593 wordt vermeld dat de kerkfabriek van Heffen de toelating geeft aan Rombout van Robbroek om aan Jan Verlinden en zijn echtgenote Margaretha Van Hove een perceeltje grond af te staan met de verplichting om er binnen de 3 jaar een fatsoenlijk huis te bouwen.

DE KETINGE TOT HEFFEN .

HEFFEN

In een historische nota schrijft Jan-Baptist de Noter op 30 november 1786 over Heffen: *eertyds Hefne en vroeger Hefflené trekt zynen naem van het Heffen van den tol 't geen aldaer gebeurde door de Mechelaers, die eene keting aldaer spanden over de Zenne langst dewelke men voor 1560 naer Brussel vaerde. Men vindt 't dorp Heffen vermeld van in de XIII eeuw. De*

kerk is toegewyd aen den H. Amandus Bisschop van Tongeren en wierd over wynige jaren met nieuwe beuken vergroot. Heyndonck, te voren onder Sempst, wierd aen dees dorp gebragt in 1603. heden is Heyndonck ook van Heffen gescheyden.

NIET BETAALD

In 1707 is er een geschil tussen de pastoor en de koster, Peeter Hagaerts, over het betalen van zijn vergoeding voor "het verzorgen en opwinden van de horlogerie". In het document is sprake van de opbrengst "voor de hellicht". Dit heeft niets te maken met een of ander lichtschijnsel in de lucht, maar is in dit geval een ander woord voor pacht.

PACHT IN NATURA

De pacht werd vroeger vaak geheel of gedeeltelijk in natura betaald. Voor land in Heffen werd volgens geschriften van de 15de eeuw betaald met kippen, kapoenen (een gecastreerde haan) of een gedeelte van de opbrengst van de oogst. Er wordt ook melding gemaakt van een aantal munten die al lang verdwenen zijn zoals de gouden Peter of Tournaisen.

IN HEFFEN STOND EEN SCHUUR

In een krant van 1955 wordt een artikel gewijd aan een schuur in Ten Doorn (toen nog Kapelstraat) die vermoedelijk hoorde bij de Doorlaerhoeve. De schuur met wanden van leem en een strooien dak had de interesse gewekt van dr. Wyns, conservator van het openluchtmuseum in Bokrijk. "De ouderdom van deze schuur is moeilijk te bepalen, maar de inkervingen in de balken en de poort wijzen dat honderden jaren geleden soldaten en verliefden er tijdelijk een onderkomen hadden. Van de Doorlaerhoeve, waar het artikel naar verwijst wordt melding gemaakt in een verkoopovereenkomst van 1779: *"De doorlaerhoeve omttent het Capelleken van de Doorlaer"*

TERUG IN DE TIJD

25 jaar bivak Chiro met de thema's.

- 1980: Lichtaart Hoge Rielen.
- 1981: Kleine Brogel: Smeltpot der spreeklassen;
- 1982: Recht: Expo '82.
- 1983: Opbrakel: Hollywood.
- 1984: Brugge St-Andries: Door sprookjesland.
- 1985: Opoeteren: Paradijsvogels.
- 1986: Vresse sur Semois: Tienkamp.
- 1987: Kemmel: Stop de tijd pak een Kemmel.
- 1988: Montenu: De grote leefpuzzel.
- 1989: Zutendaal: De pukkies.
- 1990: Westouter :10 dagen pret op het TV net.
- 1991: Royompré: Muziek & Cultuur.
- 1992: Koersel: Euro & Co.
- 1993: Warmifontaine: Lekker Griezelen.
- 1994: Brugge St Andries: Het verhaal van de moraal.
- 1995: Lommel: Circus Speratikas.

1996: Berg (Büttgenbach): Disco House Rock 'n Roll.
1997: Westouter: Koning van Katoren.
1998: Neerpelt: Door de eeuwen heen.
1999: Porcheresse: Op de boerderij.
2000: Opoeteren: Sprookjesbos.
2001: Louette St Pierre: De wereld rond.
2002: Opbrakel: Met z'n allen festivallen.
2003: Stokrooie: Gallistokrooi en de dappere belgen.
2004: Rochefort: De botoverde wereld.
2005: Sint-Huibrechts-Lille.

BEVOLKINGSCIJFERS

op 01/01/2009

Aantal inwoners: 80.184.

Inwoners Mechelen: 64.447.

Muizen: 5.101.

Hombeek: 3.848.

Leest: 2.779.

Heffen: 2.126.

Walem: 1.883.

Aantal gezinnen: 35.054.

Geboorten: 1.210.

Overlijdens: 729.

Inwijkingen: 4.354.

Uitwijkingen: 4.304.

Vreemdelingen: 6.652 (8,30 % van het bevolkingscijfer).

Aantal vreemdelingen ingeschreven in bevolkingsregister : 4.502.

Aantal vreemdelingen ingeschreven in het vreemdelingenregister : 2.150.

PROCESSIONS

Er gingen destijds drie processies uit in Heffen: de zondag na Sacramentsdag, de zondag van augustuskermis en op zondag na 8 september de processie naar de kapel. Vooral deze laatste kende heel veel succes. In de processie werd een groot aantal vaandels meedragen. De vele verschillende groepen beelden o.a. de rozenkrans uit door middel van 15 vlaggen., die de blijde, de droeve en de glorierijke mysteries uit. Er werden beelden en vlaggen meedragen van de heilige Amandus, Sint-Bernardus en Onze-Lieve-Vrouw Onbevlekt Ontvangen. De twee fanfares zorgden voor aangepaste muziek. Ook de muziekkapel van de Chiro was in de processies van de partij.

RUSTPANTSOEN

In de Dorpskrant van mei 1968 staat "Op voorstel van de werkgroep voor het Jaar van het Dorp zullen binnenkort, in het totnogtoe ontoegankelijk gehouden plantsoen tussen het Dorpsplein en de helling naast de Zennebrug, door de bevoegde diensten van de Stad Mechelen rustbanken worden geplaatst en zal het "rustparkje" voor alle wandelende of ruste en verpozing zoekende Heffenaars worden opengesteld. Dus weer meer groen voor iedereen. Als we nu nog op het Dorpsplein wat meer groen mochten krijgen"

STRAATNAMEN

Na de fusie met Mechelen stelde zich een probleem van straatnamen. Men wou vermijden dat dezelfde straatnamen voorkwamen in de verschillende deelgemeenten. In de dorpskrant van augustus 1978 worden een aantal voorstellen gedaan

Het Dorpsplein zou op advies van het ministerie van Cultuur **Heffense Plein** worden, maar een aantal leden van de raad voor Het Jaar van het Dorp vond **Sint-Amandusplein** geschikter.

De Groenstraat zou **Borgvalstraat** heten, hiermee wou men verwijzen naar de Middeleeuwen, want toen stond ter hoogte van die straat een toren van waaruit de ketting over de Zenne bediend werd. "Borg" was volgens de adviseurs een oud woord voor ketting. De Sint-Amandustraart moest **Zennebroekstraat** worden omdat daar vroeger de Zennebroekbeemd was.

Voor de Mechelbaan had men **Heffenhofbaan** in gedachte omdat daar vroeger de afspanning Heffenhof gelegen was.

STRATEN

In de Dorpskrant van 1978 betreurt men dat bij de herziening van de straatnamen er niets wordt gezegd over de Kazernestraat "die waarschijnlijk wel uniek is in groot-Mechelen maar volgens de werkgroep Jaar van het Dorp toch maar beter de naam van haar verlengstuk, met name Heindonksesteenweg had overgenomen. Dat ware maar logisch en overigens loopt de nummering toch al door". De nummering van de Steenweg op Heindonk begon toen inderdaad niet bij 1 of 2.

In de Schoolkrant van september 2009 lezen we in verband met de geplande werken "Op de officiële plannen van de stad loopt de Kazernestraat door tot aan het kruispunt met de Brouwerijstraat. Neen, dit is geen grap, wel lachwekkend.....

Er staan ook nog altijd twee scholen op vermeld... wat "ooit" zo wel was...

Is het daarom dat "de ganse Kazernestraat" (dus de echte Kazernestraat plus het eerste deel van de Steenweg op Heindonk tot aan de Brouwerijstraat) op identieke wijze wordt aangepakt?"

Ondertussen staat op het straatnaambord nog altijd Steenweg op Heidonk (zonder "n").

PAROCHIEKERK SINT-AMANDUS

Onze parochiekerk Sin-Amandus wordt beschreven als een driebeukige neogotische hallekerk, met huidig uitzicht grotendeels uit 19 de eeuw met een ingebouwde zandstenen toren, waarvan de onderbouw opklimt tot 1200-1400.

De parochie is ontstaan in de jaren 900 terwijl de oorspronkelijke hallekerk zou opgericht zijn tussen 1200 en 1300 op de zgn. Bolinkaart van ca. 1560 bestond de kerk destijds uit een grote vierkante toren onder plat dak, geflankeerd door twee gebouwen (zijbeuken) onder

spits dak, gedekt met schaliën. Het geheel vormde een indrukwekkende constructie, verwijzend naar het toenmalige belang van Heffen. Resten hiervan bleven bewaard in de onderbouw van de toren en de natuurstenen zuilen met vroeg-gotisch kapiteel in de middenbeuk. Zijbeuken verbreed volgens een ontwerp van architect L. Serrure van 1834. Dit ontwerp voorzag eveneens in een doopkapel links en een bergruimte rechts van de toren. Huidig koor en supplementaire sacristie opgericht in 1853 (cf. arduinen gedenksteen, verwijzend naar de eerstesteenlegging door pastoor Verlinden, in een steunbeer van het koor), onder toezicht van de provinciale architect F. Berckmans.

Beschermd

In 1986 werd de kerk met inbegrip van het kerkmeubilair (twee zijaltaren, twee biechtstoelen, preekstoel, doopvont) bij koninklijk besluit een beschermd monument. In 1998 werd ook het kerkhof op de lijst van beschermde monumenten bijgeschreven.

11 NOVEMBER IN HEFFEN

Buiten het feit dat 11 november, het einde van de Eerste Wereldoorlog, een officiële feestdag is, wordt er in het dorp niet veel aandacht meer aan besteed. De tijd dat de leerlingen van scholen aanwezig moesten zijn bij de plechtigheid aan het monument, is al lang voorbij. Ondertussen is het herdenkingsmonument verhuisd naar het parkje Kiekeboe.

29 mei 1919

Op donderdag 29 mei 1919 spreekt kolonel Vandenbroeck als “inboorling van Heffen en als opperofficier van het Belgisch leger” namens de Belgische regering de lofrede uit van de gesneuvelde zonen van Heffen. Hij herdenkt ook de nagedachtenis van Alphonse Verlinden en Henri Goovaerts, twee volksvrienden evenals burgemeester Frans Verschuere, die tijdens de oorlogsjaren zijn overleden. Speciaal wordt hulde gebracht aan de gevallen wapenbroeders: Gustaaf Steemans, Karel Van den Branden, Victor De Kock, Victor Van Aken, Diddens en sergeant Hofmans.

De IJzer

Kolonel Vandenbroeck spreekt over de oorlog aan de IJzer die begon op 13 oktober 1914 en waar 80.000 soldaten, 48.000 geweren en 354 kanonnen het moesten opnemen tegen 140.000 Duitsers versterkt door 500 stukken kanon en een voordurende aanvoer van reserves. Volgens zijn gegevens zijn er 18.000 Belgen gesneuveld en waren 200 kanonnen buiten dienst op het einde van de gevechten.

Hij verwijst in zijn rede ook naar de vrijheidsboom die in 1931 op het dorpsplein werd geplant. “Onze fiere vrijheidsboom, ja, wij zullen hem bewaren den fieren vrijheidsboom en 't hart der Heffenaren zal zingen zijne roem.”

VRIJHEIDSBOOM

Een aandachtige lezer heeft er ons op gewezen dat kolonel A. Vandenbroeck, tijdens zijn toespraak van 29 mei 1919 voor de gesneuvelden van WO I nooit kon spreken van een vrijheidsboom die pas in 1931 zou gepland zijn. Hij had het natuurlijk over de boom die in 1831 werd gezet, naar aanleiding van de onafhankelijkheid van België.

Er werd ook gesuggereerd dat de kolonel burgemeester zou geweest zijn, maar dat blijkt niet het geval. Hij noemt zichzelf “een inboorling der gemeente Heffen en opperofficier van het Belgisch leger” Er was wel Charles Van den Broeck, die tot burgemeester benoemd werd in 1878.

Hij was ook kandidaat bij de gemeenteraadsverkiezingen van oktober 1884, die in heel het land in het teken staan van de strijd tussen de katholieken en de liberalen. Charles Van den Broeck won de verkiezing in Heffen, maar tijdens zijn “intrede” zou men op hem een aanslag plegen. Het schot mist evenwel doel en het is de 17-jarige Theodoor Van Vaeck die dodelijk getroffen wordt. Op zijn grafsteen op ons kerkhof staat dat hij “laffelijk” werd vermoord. Uit de geschriften bij de provincie blijkt dat Van den Broeck daarop ontslag heeft genomen als burgemeester, maar toch opnieuw wordt aangesteld in 1885. Hij blijft burgemeester tot aan zijn dood in 1909.

BEGRAFENISREGISTER

In de oudste begrafenisregisters van onze parochie uit de periode 1600 lezen we o.a. dat Jan van Aelst op 14 februari 1605 verdronken is tussen Heffen en Leest. Men uit het register ook afleiden dat sommige vrouwen in het kinderbed zijn gestorven en samen met hun kindje worden begraven. Dat is het geval van Clara Moortgat (30 maart 1658). Jan Salaert sterft op 30 maart 1605 als soldaat op Donckxken en Arnold Leenaerts als Korporaal op Donckxken op 28 oktober 1606.

TELLING KERKGANGERS

Jaarlijks wordt er op vraag van het bisdom een telling gehouden van het aantal kerkgangers. Dit jaar gebeurde dit op zondag 18 oktober. In onze parochiekerk waren er die zondag 41 mensen aanwezig. De omhaling van die dag was voor Missiezondag en bracht 24,88 euro op.

WAT LIGT ER IN DE SCHAAL?

We hebben nog eens gekeken wat er in de schaal lag in de maand november.

In totaal werd 376 euro in de mandjes gelegd waarvan:

29 stukken van 2 euro

78 stukken van 1 euro

220 keer 50 cent

439 munten van 20 cent

317 munten van 10 cent

130 keer 5 cent

162 muntjes van 2 cent

76 muntjes van 1 cent

Dat alles samen gaf een zak munten van 7,5 kg.

MISSA PANIS ET CAMPAGNAE

Al enkele weken is er op zondag een intentie Panis et Campagnae. Wij hadden er geen idee van waar die intentie vandaan kwam. We hebben op de woorden gegoogled, wijze mensen gevraagd naar de betekenis en niets gevonden. Het enige wat we wel wisten is dat de intentie beheerd werd door Sint-Rombouts.

Dan maar het Federatiesecretariaat ingeschakeld, dat de vraag voorlegde aan iemand bij het bisdom.

Na enkele weken stuurde Kris Van den Bossche het volgende door:

“De misintentie “Missa Panis en Campagnae” van de kerkfabriek Sint-Rombout blijkt sedert het jaar des Heren 1432 verbonden te zijn met ... Heffen!”

Uit informatie ontvangen van Rombout de Leebeeck is Panis et Campagnae een stichting“De stichting dateert van 1432 en is gebaseerd op de opbrengsten van een stukje land in Heffen Mechelen gekend als ‘de Kater’ en een som geld van 123,95 euro.